

Збаразька централізована бібліотечна система
Методично-бібліографічний відділ

**«ДЗВЕНИТЬ СТРУНА
ХАРЧУКОВОГО СЕРЦЯ»**

(85 років від дня народження)

Рекомендаційно-бібліографічний посібник

Збараж – 2016

ББК 91.9

Д 43

Укладач: Н. Сенчишин,
*провідний бібліограф-методично-
бібліографічного відділу;*

Редактор: Т. Кульпа,
*завідувач методично-бібліографічного
відділу;*

Комп'ютерний набір: Н. Сенчишин,

Відповідальна за випуск: О. Бойко, *директор
Збаразької ЦБС.*

Д 43 «Дзвенить струна Харчукового серця» [Текст]:
реком. бібліогр. посіб. / Збараз. центр. бібл. сист.,
метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.
Кульпа. – Збараж, 2016. – 29 с.

ББК 91.9

© Збаразька централізована бібліотечна система, 2016

Від укладача

Кожне місто, село, країна, пишаються талановитими особистостями, які народились у їхньому рідному краї. Наша українська земля багата на славних синів та дочок. Вона народжувала і продовжує народжувати поетів, письменників, які завжди прагнуть возвеличити власну Батьківщину, оспівати її в своїх творах. Ми не забуваємо про тих талановитих людей, які жили та живуть у нашому краї.

Наші письменники – це скромні і талановиті люди, яким не байдужа доля своєї України. Їх об'єднують любов до поезії, творчого слова, які надихають на великі звершення, змушують пізнавати світ.

Одним із таких людей, які «творили душою і відчували серцем» був Борис Микитович Харчук.

Б. Харчук займає достойне місце в історії української літератури як автор творів, в яких реалістично відтворено історію, побут та духовне життя українського села. В його працях знаходимо занурення у внутрішній світ героя, в його переживання, світосприйняття, святість людських почуттів, Справжній письменник – завжди відгомін землі, що його народила. Він був людиною з відкритим щирим серцем і християнською мораллю в нім, людиною, яка зробила вагомий вклад у скарбницю нашої літератури.

І для того, щоб бути гідними дітьми свого краю, щоб бути освіченими, ми маємо вивчати і знати творчість тих людей, яких зростив Збараський край.

Рекомендаційний бібліографічний посібник «Дзвенить струна Харчукового серця» присвячений 85-й річниці від дня народження письменника.

На початку посібника розміщено біографію та огляд творчості письменника, відгуки про нього.

Бібліографічна частина складається з п'яти розділів:

- «Твори Б.Харчука»
- «Борис Харчук для дітей»
- «Твори Бориса Харчука на сторінках періодики»,
- «Життєвий і творчий шлях письменника»

- «Інтернет – ресурси»

В межах кожного розділу матеріали подаються за алфавітом авторів або назв творів.

Основними джерелами добору літератури були: книжковий фонд, каталоги та картотеки бібліотеки, електронні ресурси.

Видання адресоване бібліотечним працівникам, літературознавцям, шанувальникам творчості письменника та всім, хто цікавиться літературою рідного краю.

Посібник не претендує на вичерпність інформації.

*Літературні премії: ім. М. Труб-
лайні (1982 р.), ім. Ю. Яновського (1988
р.), ім. Лесі Українки (1992 р., обидві
посмертно).*

Народився Борис Микитович Харчук 13 вересня 1931 р. у мальовничому селі Лози неподалік старовинного містечка Вишнівець на Збаражчині (Тернопільщина). Коли йому виповнилося 5 років, батьки повели хлопчика на ювілей Кобзаря. Вдалося розшукати унікальну поживку свіглину, де відзнята вся громада села. У центрі біля вишитого портрета Т. Шевченка – малий Бориско. Хоч офіційно «Просвіта» на той час була заборонена, але фото з єдиного архіву Харчуків засвідчує, що ніякі заборони не перешкоджали національно свідомим лозівчанам нести Шевченкове слово в народ. Притримуючи полотняну торбину, лопотів босими ногами по холодній осінній землі до школи. Гірке то було навчання. Пан керівник учитель не любив простих хлопців, не терпів української мови, усіяко глузуючи з неї, а то й б'ючи лінійкою по руках, коли чув з уст школяра українське слово. Письменникова мати, Анастасія Іванівна – проста селянка із Савчиць на Кременеччині. Її виховували в патріотичному дусі. Саме в той нелегкий час їй вдалося захвати і зберегти десятки найцінніших книжок з великої бібліотеки сільської "Просвіти". Особистий приклад батьків був тим джерелом, з якого черпав Б.Харчук насагу для боротьби за ідею української державності.

У простій селянській сім'ї Харчуків підростало четверо дітей: старший - Борис, менший – Іванко та дві дівчинки - Віра й Надя. Двійнята повмирили ще немовлятами. Недовго ходив по рідній землі й Іванко, зів'яв, не розквітнувши...

Здобувши початкову освіту в Лозах (1945 р.), Борис продовжив навчання у Дзвиняцькій семирічці. Після закінчення її пішов у Вишнівецьку середню школу (1945-1950 рр.). Там юнак зацікавився минувиною рідної землі, героїєю звияжних походів. По тому вступив до Кременецького педагогічного інституту, з якого

невдовзі був відрахований. І не через неуспішність... У своїх перших літературних спробах студент фактично висміяв вузівське керівництво. На жаль, короткозоре інститутське начальство не побачило в ньому майбутнього талановитого прозаїка, вздрівши тільки "наклепника". Він змушений перевестися до Полтавського педінституту, який закінчив у 1954 р. Потім була журналістська праця. Згодом – працівник ПК ЛКСМ України, редактор журналу "Маляtko".

Б. Харчука оминали літературні премії, звання та нагороди. У радянському суспільстві, як вогню, боялися слова правди і тих, хто сів її зерно. А він був з когорти саме таких.

Борис Микитович був людиною стриманою і трохи мовчुकатою. Він любив тишу, самотність, які дозволяли йому зберігати постійну зосередженість на своїх думках. Це необхідний стан для кожної творчої людини, бо тільки він дає змогу серйозно працювати.

Передчасна смерть не дала змоги завершити і випустити в світ низку творів. Зупинилося знеболене серце письменника безсніжного січня 1988 року, але книги Б. Харчука житимуть на землі, бо вони твердо увійшли в золотий фонд української літератури.

Тепер, коли Бориса Харчука немає на світі, всім друзям письменника, так не вистачає Харчукового доброго слова, приязного усміху, зрештою, навіть отого мовчання, яке в мудрої і делікатної людини завжди є золотим. Присутність таких людей серед нас не завжди помітна, але їхня відсутність особливо відчутна. Це добре збагнули після того, як Бориса Харчука не стало.

Кожен справжній письменник – загадка. Читаючи його книги, не раз задумуєшся: «Де він такий узявся? Хто надарував хистом бачити в світі те, чого не дано побачити іншим? Як народилися в уяві картини і люди, що про них він розповів у своїх книгах!» – і ще багато-багато таких запитань народжує кожна зустріч із талановитою книгою. І тоді ми намагаємося взнати про автора

якогома більше. Вчитуємося в його біографію, шукаємо спогади про нього, статті критиків і літературознавців.

Про Бориса Харчука на сьогодні написано вже багато. Є серйозні огляди його творчості, численні відгуки й рецензії на окремі книги прозаїка, в газетах і журналах публікувалися спогади друзів і близьких Бориса Микитовича. Колеги Бориса Харчука зафіксували в своїх спогадах його вже «готовим письменником», людиною зрілих літ і зрілих думок.

Йому випало справді нелегке життя. Таких не називають пестунчиками чи любленцями долі. Бо прирекла вона його пройти дуже важкими шляхами. І здолати їх могла тільки така сильна й вольова натура, як Харчук. Та й не тільки здолати, а нічого зі своєї душі на них не розгубити, не розхлюпати.

Власне, все, що з ним було, він описав у своїх книгах. Тільки письменникові дана ця щаслива можливість сповна розповісти

про себе, про світ, про людей. Бо в них є такий надійний спільник – Слово, яке знає всі дороги до людських сердець.

Знаючи його магічну силу і ясно усвідомлюючи свій обов'язок у цьому світі, Борис Харчук уже в зрілі літа писав: *«Письменник володіє словом – надбанням духу*

і святая святих свого народу, тому він виступає не лише від свого імені: кожним своїм подихом, помислом і поступом він утверджує народ, відчуваючи свою відповідальність перед «мертвими, живими і ненародженими». Його любов, віра і надія – земля людей». Це були святі принципи письменника.

У його генах жила дивовижна селянська працелюбність, успадкована від діда-прадіда. Він не знав спокою, він плекав свою ниву. Тільки на ній ріс не хліб, а Слово. Борис Микитович устиг написати багато книг. Самий перелік їхніх назв зайняв би тут чимало місця. Він автор і «дорослих», і «дитячих» творів. Йому дано було однаково добре розуміти і юну, і не юну душу. У книгах

Бориса Харчука постають яскраві прикмети історії нашого багатостраждального народу, драматичні подробиці людських доль, розп'ятих на перехрестях тієї історії. Його твори відомі не тільки на Україні, бо вони широко перекладалися й на інші мови народів нашої країни. Одне слово, без цього письменника сьгодні наша література була б значно бідніша.

Борис Харчук працював журналістом. І писав. Писав, як веліло серце, як зобов'язувала совість перед тою землею, що його пустила у широкий світ. Тому він ніколи не соромився своїх найперших книжок, не переписував їх. А за три десятиліття важкої, але плідної праці на полицю стала бібліотека томів з його іменем: романів «Волинь» (у чотирьох томах, 1959 — 1965), «Майдан» (1970), «Хліб насущний» (1976), «Кривняки» (1984), повістей і оповідань «Йосип з гроша здачі» (1957), «З роздоріжжя» (1958), «Станція «Настуся» (1965), «Закам'янілий вогонь» (1966), «Зазимки і весни» (1967), «Неслава» (1968), «Горохове чудо» (1969), «Помста» (1970), «Материнська любов» (1972), «Школа» (1979), «Невловиме літо» (1981), «Облава» (1981), «Подорож до зубра» (1986). А ще твори, котрі не могли з'явитися за життя автора і лише тепер приходять до нас: роман «Межі і безмежжя» (написаний 1966р.), повісті «Українські ночі» (1985) та «Мертвий час» (1987), начерки роману «Плач ненародженої душі» (80-ті роки), оповідання й новели.

Для Б. Харчука література ніколи не була цінністю самодостатньою – виділяв лише ту, яка допомагає людині залишатися людиною, а народу – народом. Не визнавав ні детективної белетристики, ні поезії задля поезії — справжньою вважав лише літературу, яка виправдовує своє існування в контексті історичної долі народу, а що народ наш заслуговує долі кращої, то й література бачилася йому передусім як сила історієтворна і націєтворна. Література, на його думку, творить народ. У цій свідомій заангажованості виявляється традиціоналізм Б. Харчука.

Однак висновок щодо традиціоналізму важко потвердити творчістю письменника, якщо, ясна річ, розглядати її як щось цілісне, а не обмежуватися одним чи кількома творами, взятими «задля прикладу». Бо літературний доробок прозаїка не просто

великий за обсягом – він ще й навдивовижу розмаїтий, його не зведеш до вичерпної «спільно-знаменникової» характеристики.

Так, Б. Харчук – це густонаселені романи «Волинь», «Майдан», «Кревняки», за якими легко вгадується потужна традиція класичної прози другої половини XIX ст. з її епічним диханням, психологічно місткими діалогами й демонстративною відстороненістю автора, який «не втручається», не видає своєї присутності ремарками, коментарями, прямим – через голови героїв – звертанням до читача. Це повість «Палата», що її (як і деякі інші його твори про матір, новели різних літ про «хату») можна б назвати «довженківською». Це численні оповідання й повісті про дітей, герої яких своїми «дорослими» судженнями так часто нагадують усезнаючого, всевидящего, а тому й не по літах сумного Сина Божого на материних руках, якого багатівкова іконописна традиція велить малювати з обличчям майже дорослої людини. Це «стефаниківська» коротка фраза, в якій не опис, а дія, коли така ж наступна фраза не зрідка виокремлюється в новий абзац, бо звичайне дієслово означає навіть не конкретну дію, не порух, скажімо, руки, а цілий акт, невидиме дійство, яке звершилося у душі героя. Це «винниченківське» прагнення змалювати людський натовп, охоплений єдиним пориванням, не масою, в якій годі розрізнити окремі обличчя, а спільністю особистостей, де в кожній своя доля в житті, своя мовна партія у гомінкому багатоголоссі. Цей ряд, який мав би потвердити традиційність Харчукової прози, означити її джерелами великих попередників, можна продовжувати...

Але до якої традиційної лінії зарахувати «Подорож до зубра»? Жанрове визначення – «дорожні нотатки» – тут таке ж оманливе й довільне, як і в повісті «Світова верба», що названа автором «безсиригською казкою», а оповідь ведеться у незвичній для Харчука манері – від першої особи, до того ж створюється переконлива ілюзія повної ідентичності ліричного «я» і самого письменника. А лаконічні – на одну-дві сторінки – «Босі слова», сюжетні мікроновели, в яких на локальному матеріалі здійснено прорив до розуміння глибинних, ретельно заретушованих і міфологізованих офіційною демагогією суспільних процесів. А історична повість-легенда «Ой Морозе-Морозенку», чи саркастична повістина «Profundis», в якій прозріливо передбачено

кон'юнктуру «перебудову» деяких літературних метрів? Назвати твори лише винятками у «загалом традиційній» прозі Б. Харчука означало б заперечити присутнє й серцевинне в ній, звизити створений письменником світ, так і не наблизившись до розуміння тієї справжньої великої традиції, на ґрунті якої зросла його проза.

Людина – народ – людство. У цьому ряду є ще одна ланка – рід. І Б. Харчук зосереджував на ній увагу щонайпильнішу. Турії в «Кревнях», Гнатюки в епопеї «Волинь», Швайки в повісті «У дорозі», Волянюки в романі «Майдан» – це не просто сім'я, а саме рід, чиє коріння губиться в товщі століть, а стовбур зазнав деформацій, неминучих при історичних катаклізмах і зміні епох. Тут неминучі питання з розряду вічних: що є людина? Що є світ? Звідки прийшли ми і куди йдемо? Колись між цими питаннями й людиною запобіжно, охоронно стояв рід. «Так на роду написано» – адже це не лише про фаталістичну визначеність долі, а й про нерозривний зв'язок особистого з родовим. Людина була обмежена в своїй свободі родовими зв'язками, але почасти й захищена ними.

Тема роду, його занепаду й руйнації пронизує всю творчість Б. Харчука. З'являється вона і в одній із останніх повістей – «Онука». З'являється з народження онука, який прийшов у світ проти волі матері-студентки. Ситуація не нова, про неї неодноразово читали в художній літературі, але письменник мужньо сказав про те, що метастази бездуховності уразили й старше покоління – бабусю, саме ті клітини, які завше були біологічною та моральною основою народного буття, гарантували природний зв'язок поколінь. У цьому зв'язку пригадуються Катерина з роману «Кревняки», батьки головної героїні з повісті «Панкрац і Юдка», які воліють не усвідомлювати, що, по суті, підшговхують свою доньку до морального самогубства. «Князь» Біловезької Пуші («Подорож до зубра») залишився диким, попри всі спроби приручити, зломивши його природу. Він пережив кілька імперій і королівств, чиї вінценосці знищували зубрів без ліку. Дерево також не може вбити себе. Людина може. Її самогубство починається з заперечення родової пам'яті й моралі.

У Б. Харчука звичайнісінька коса, яку о ранковій порі клепле дядько Захар (оповідання «Косарі»), це все-таки коса з історії. З

вічності, яка минає, переходячи в минуле. Тому дуже цікавим є припущення М. Слабошпицького, якому здалося, що Харчук прихований патетик, а тому, боячись патетики, як вогню, намагається писати скупими, заземленими, буденними словами, без ніяких «метафоричних хуртовин», без жодних «стилістичних інкрустацій» – «на грані протоколу». Але й непомітне переведення звичайного, «побутового» слова в інший контекст, «високий», де за ним відкривається буттєве, – це теж Харчукове.

* * * * *

Ім'я Бориса Харчука (1931-1988) вписано яскравою сторінкою в історію української літератури. Він був з когорти тих, хто наближав національне відродження. Все своє життя і творчість віддав цій благородній і нелегкій справі, відтворюючи у романах, повістях, оповіданнях народний біль і жадання справжньої волі. Про літературну спадщину письменника написано немало. Є ґрунтовні огляди його творчості у книгах та журнально-газетних публікаціях К. Волинського, С. Гречанюка, Р. Гром'яка, С. Зінчука, Л.Луцак, Г. Сивоконя, М. Слабошпицького; численні відгуки і рецензії на окремі книги прозаїка В. Агеевої, Ю. Безхутрого, І. Бокія, В. Брюховецького, І. Дзюби, В. Дончика, М. Жулинського, М. Наєнка, Л. Новиченка, А. Поґрібного, Ю. Покальчука, Я. Сороки, В. Стуса, Г.Штоня; спогади друзів і близьких письменника.

"Був дорослим, а в душі залишався дитиною. Багато втрачав у житті, та не загубив головного - здатності дивуватися. Світ залишався Таємничим і незбагненим. Може, тому так любив дітей. З ними йому було легко і втікав сум; дозволяв себе смикати за довгого носа, за вуха, гратися в собаку, коли його легенько кусали, в коня, коли на ньому їздили. Закінчувалася гра - і починалася казка про те, що бачило око і чуло вухо. От бджілка: куди летить і як живе, чи щаслива? Бджілка - трудівниця, а метелик - лінько. Йому все гульки! Але гарний! Десь у самого сонця позичив фарби..."

Роксана Харчук (донька) про Бориса Харчука

„Ні з ким так цікаво не було мені розмовляти, як з Борисом... Я не раз бачив, як він у Києві чи в Ірпіні відвідував міські базари – любив розмовляти з людьми, занотовувати в записник чи запам'ятовувати цікаві слова, приказки, простонародні вислови. Саме тому така багата мова його творів, зокрема „Волині” та „Кревняків”. Моя дружина не раз казала, що після Харчука не може читати інших письменників – нудно, не та мова”

Іван Гнатюк.

«Вже після смерті письменника було надруковано його публіцистичну статтю «Слово і народ», у якій він пристрасно стає на захист рідної мови. Є там такі слова: «Нещасна неправдива людина, що добровільно й легко зрікається рідної мови; щаслива праведна людина, що в радості й горі будує слово своєї землі. Нещасні, прокляті батько й мати, що сплоджують перевертнів. Щасливий, непереможний народ, що породжує своїх захисників і оборонців...»

У цих словах одразу пізнається характер Бориса Харчука, людини, що так не любила безплідних розмов, а якщо вже починала говорити, то — тільки по суті, тільки для того, щоб сказати дуже важливе.

Оті слова письменника — його заповіт усім нам. Щоб ми завжди пам'ятали, що без рідного Слова світ для нас німий. І ми в ньому — німі.»

Михайло Слабошпицький

«Жив він важко, бо пропускав крізь серце вади довоколишньої дійсності».

Петро Ротач

«Про справжнє мірило таланту й особливі вимоги до людяності митця можна міркувати чимало. Так само про значимість миті й відвертість із собою перед лицем вічності. Загалом же після прочитання всіх трьох повістей («Вишневі ночі», «Панкрац і Юдка», «De profundis».) трохи більше замислюєшся над справжніми цінностями й істинною природою своєчасності. І над питаннями славнозвісної відповідальності перед читачем також. Приємно, гортаючи сторінки, відчувати, що незримо присутній поміж рядків автор тебе усвідомлює і поважає...»

Юлія Джуґастрянська

«...Б. Харчук належить до письменників, що довіряють читачеві, покладаються на його здатність домалювати й домислити, а тому й уникав нудного розжовування та надокучливих авторських коментарів. При цьому, однак, не вдавався до езопівської мови — з її натяками, багатозначними образами та свідомо «затемненими», тобто закодованими й зашифрованими думками.

Він писав переважно про тих, кому не до книжок: день у день при землі, у виснажливій роботі. Мав свого читача — всіх тих, кому боліло те, що боліло і йому, вірячи в силу слова, своєчасно мовленого й своєчасно почутого.

Сергій Гречанюк

«...Б. Харчука вже немає серед літературної когорти, але кожна його книга — щира розмова з автором. В повноводному письменницькому річищі твори Бориса Харчука завжди на гребені читабельності. А це засвідчує, що письменнику такої величини Богом дане світобачення сотень, тисяч людей...

Відрядно, що й нині живе у книжному слові Борис Харчук. Варто доторкнутись до його книг в

бібліотечній тиші, як ви почуєте вистраждане ним: «Людина починається тоді, коли слово переходить в діло»

В. Кравчук

ТВОРИ БОРИСА ХАРЧУКА

Харчук, Б. Вишневі ночі [Текст]: повість / Б.Харчук. – Тернопіль: Джура, 2010. – 254с.

Історія кохання лейтенанта НКВД і зв'язкової УПА напередодні закінчення Другої світової війни. Ромео і Джульєтта ХХ століття... Він так детально описав кожен емоцію, що не можна не повірити у їхнє кохання. У повісті розповідається про зародження почуттів у ще не зовсім вихолощеного сталінської пропагандою молодого лейтенанта до красуні-українки. Показано встановлення радянської влади на Заході України — місця, де ще жевріли жаринки нації, яка майже тисячу років бажала жити вільно від усіляких "доброзичливих" сусідів.

Харчук, Б. Волинь [Текст]: роман: тетралогія / Б. Харчук. – Київ: Дніпро, 1988. – кн.1, 2. – 567 с.

В одній сім'ї виростили Гриць, Петро, Павло, Іван, Наталя Гнатюки, та не однакова доля їм судилася в умовах класової ворожнечі та пансько-польського гноблення на західноукраїнських землях в кінці 20-их на початку 30-их років. Нужда і горе об'єднують бідняків, заклично б'є дзвін по селах – піднімається народна сила на боротьбу з панським гнітом, за возз'єднання західноукраїнських земель з Радянською Україною.

Харчук, Б. Кривняки [Текст]: роман / Б. Харчук. – Київ: Дніпро, 1985 с. – («Романи і повісті», № 11).

Коріння роду Туріїв губиться в товщі століть. Бачимо кілька поколінь цього роду. Вони не лише обсівали та боронили землю, а знову і знову дошукувалися відповіді на вічні питання: хто є людина? У пошуках правди стають дореволюційної боротьби брата Микола та Олександр Турії. За цією правдою живе їхня мати Юстина Турій – уособниця всього кращого, що притаманне роду, отже, й усьому народові, який у ХХ столітті пройшов через гірку осінь пілсудчини й зиму гітлерівської окупації до весни Перемоги й високого літа сучасності.

Харчук, Б. Майдан [Текст]: вибрані твори / Б. Харчук; передм. К. Волинського. – Київ: Дніпро, 1981. – 575 с.

У творах відтворюються соціально-політичні події періоду Великої вітчизняної війни та післявоєнного становлення в західних областях України.

Харчук, Б. Невагоміме літо [Текст]: повісті / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1981. – 343 с.

Книга повістей – майже реальне співпереживання автором та його персонажами обставин Великої Вітчизняної війни і післявоєнного періоду. Разом з персонажами повістей автор мислить життя в непорушності і незнищенності його добрих і вічних джерел.

Харчук, Б. Розстріляні ночі [Текст]: нариси / Б. Харчук. – Київ: Дніпро, 1979. – 66 с.

В документальних нарисах розповідається про злочинну діяльність українських буржуазних націоналістів на Ровенщині в період Великої Вітчизняної війни та в перші повоєнні роки.

Харчук, Б. Хліб насущний [Текст]: роман / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1976. – 246 с.

В романі «Хліб насущний» йдеться про жорстоку класову боротьбу на Волині, про встановлення там радянської влади після вигнання німецько-фашистських загарбників і знищення їх буржуазно-націоналістичних послідовників.

Харчук, Б. Шлях без зупинок [Текст]: повісті / Б. Харчук. – Київ: Дніпро, 1982. – 160 с. – («Романи і повісті», № 9).

У творах розповідається про подвиг простої жінки, яка ціною власного життя рятує життя іншим, про життєву мудрість матері-трудівниці.

БОРИС ХАРЧУК ДЛЯ ДІТЕЙ

Дуже важливо, якщо людина, ставши дорослою, не забула й не загубила з душі свого дитинства, щоб воно назавжди лишилося святом її пам'яті. Щоб повсякчас відчувала в собі його далеке відлуння і мала всі права повторити слова Маленького принца Антуана де Сент-Екзюпері: «Я з свого дитинства. Я прийшов з дитинства, як з країни...»

Борис Харчук міг і мав право повторити ті слова. І – не тільки тому, що постійно вертав думкою у далекі хутірські дні до дерев і тварин своїх юних днів, писав про них книги, а отже, оживляв у слові.

Харчук, Б. Горохове чудо [Текст] / Б. Харчук. – Львів: Апріорі, 2015. – 128 с.

«Горохове чудо» - це повість про щастя, яке у всіх різне, але чомусь завжди коротке. Борису Харчку таки вдалося передати в слові це дивовижне відчуття гармонії людини із самою собою, з іншими й з усім довколишнім, що є даром Господнім.

Харчук, Б. Довга дорога [Текст]: роман / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1979. – 293 с.: іл.

Харчук, Б. З роздоріжжя [Текст]: повість / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1958. – 113 с.

Харчук, Б. Зазимки і весни [Текст]: повість / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1967. – 148с.

Гостросюжетні повісті визначного майстра сучасної української прози вражають щирістю, правдивістю, умінням автора тонко передати найменші порухи душі персонажа. Глибоко розкриваючи характери дітей і дорослих, що живуть і працюють на західноукраїнських землях у довоєнний час, у роки Великої Вітчизняної війни та перші повоєнні роки. Письменник утверджує

такі риси, як чесність, 10 мужність, готовність до самопожертви в ім'я інших, і викриває підлість, дворушництво, зраду.

Харчук, Б. Закам'янілий вогонь [Текст]: повісті та новели / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1966. – 198 с.: іл.

Харчук, Б. Йосип з гроша здачі [Текст]: повість / Б.Харчук. – Київ: Веселка, 1965. – 140 с.

У своїй повісті Б.Харчук розповідає про долю волинського хлоп'яка Йосипа. Бать і мати стяглися і спорядили сина до школи. Жадібно тягнувся Йосип до знань, хоч з нього і знущалися «пан керовнік», піп, куркульські синки. Проте не довелося йому довго вчитися – батько заборгував багатієві, отож пішов Йосип у найми, скуштував гіркого хліба. На чужому полі зустрічає він Червону Армію, яка принесла визволення Західній Україні. Світли обрії відкрилися перед хлопцем...

Харчук, Б. Материнська любов [Текст]: повість та оповід. / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1972. – 232 с.

У книжці Б.Харчука розповідається про Волинь часів білопольського панування та воєнного лихоліття, про боротьбу трудящих за соціальне й національне визволення з-під влади панської Польщі, за возз'єднання з матір'ю-Україною, про партизанську боротьбу з гітлерівськими окупантами.

Харчук, Б. Місяць над майданом [Текст]: роман / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1971. – 280 с.: іл.

Харчук, Б. Неслава [Текст]: повість / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1965. – 130 с.

Харчук, Б. Облава [Текст]: повісті та оповідання / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1984. – 189 с.: іл.

В «Облаві» автор створив власну модель світобудови, насичену демонічними силами, акцентуючи на тому, що злий дух намагається опанувати, підкорити собі людський світ. У

трагічно-містичних описах автор жодного разу не вказав на причетність до дії живих істот. Водночас, багато деталей (речові, кольорові, звукові) свідчать, що подібне – справа нечистої сили. Письменник відштовхнувся від народної і літературної демонології, згідно з якою вихор (він залишається там, де з'являються німці) – це чорти, що біснуються, свати нечистого.

Харчук, Б. Подорож до Зубра [Текст]: повісті / Б. Харчук. – Київ: Рад. письменник, 1986. – 368 с.

Книга відомого українського письменника складається з п'яти гостросюжетних повістей, в яких досліджується процес формування духовних, суспільних і громадських орієнтирів молодого покоління. Автор стверджує: праця на користь суспільства – мірило честі і совісті кожної людини. У книгу входять історична повість про народного героя Мороза-Морозенка.

Харчук, Б. Помста [Текст]: повість та новели / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1970. – 279 с.

Харчук, Б. Станція «Настуся» [Текст]: оповідання і повісті / Б. Харчук. – Київ: Веселка, 1965. – 151 с.

Ні, не зразу зважився Трохим утекти з рідного дому. Аж коли мачуха познушалася з його захоплення – потрощила горщики з квітами й усякою пашницею, що їх любовно вирощував хлопець, - він сів у перший-ліпший автобус і поїхав світ за очі. Примхлива доля привела Трохима на цілинні землі. І тут хлопець одразу потрапив до ... бандитів. Та він вирвався з кубла злочинців, знайшов стежку до справжніх людей, закоханих у хліборобську працю, в неозорі казахстанські степи. І він теж стане справжнім хліборобом!

Харчук, Б. Цвієты на перелогі [Текст]: повесть / Б. Харчук. – Москва: Молодая гвардия, 1960. – 157 с.: ил.

Харчук, Б. Школа [Текст]: повісті й оповідання / Б.Харчук; мал. А. Михайлюка. – Київ: Веселка, 1979. – 238 с.: іл.

В творах включених у збірку розповідається про тяжке життя західноукраїнських селян до возз'єднання з Радянською Україною, про боротьбу підлітків проти фашистських окупантів в роки Великої Вітчизняної роки, про щасливі дні сьгоднішніх волинських школярів.

Харчук, Б. Теплий попіл [Текст]: повісті та оповідання / Б.Харчук. – Київ: Веселка, 1979. – 238 с.: іл.

До збірки творів українського письменника входять повісті та оповідання про участь підлітків у боротьбі радянського народу проти німецько-фашистських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни, про цікаві справи сьгоднішньої дівчоры, про любов до природи.

* * * * *

Харчук, Б. Горохове чудо [Електронний ресурс]: повість / Б. Харчук // ПОРТФЕЛЬ . – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: http://portfel.at.ua/dir/kh/kharchuk_boris/gorokhove_chudo/222-1-0-699, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Харчук, Б. Діана [Електронний ресурс] / Б. Харчук // Електронная библиотека АЛЬДЕБАРАН . – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна?]. – Режим доступу: http://aldebaran.ru/author/harchuk_boris/kniga_diana/, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Харчук, Б. Новолітвання [Електронний ресурс] / Б. Харчук // УкрЛіб: Бібліотека української Літератури. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2000-2016. – Режим доступу: <http://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=659>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Харчук, Б. Планетник [Електронний ресурс]: повість-легенда / Б. Харчук // Школяр України. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2011-2015. – Режим доступу: <http://shkolyar.in.ua/posibnyki/ti-znash-shho-ti-lyudina/boris-xarchuk/planetnik>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

ТВОРИ БОРИСА ХАРЧУКА НА СТОРІНКАХ ПЕРІОДИКИ

Харчук, Б. Бабуня [Текст] : оповід. / Б. Харчук // Обрії. – Київ, 1991. – С. 211-216.

Харчук, Б. Босі слова [Текст] / Б. Харчук // Позакласне читання: зб. худ. творів. 8 клас. – Тернопіль, 1998. – С. 8-12.

Харчук, Б. Вечеря. Дурна. Верховина страт. А ми громадим сіно... [Текст] : новели / Б. Харчук // Вігчизна. – 1990. – № 9. – С. 109-125.

Харчук, Б. Мар'яна [Текст] : повість / Б. Харчук // Вігчизна. – 1986. – № 4. – С. 19-89.

Харчук, Б. Межі і безмежся [Текст] : роман / Б. Харчук // Прапор. – 1989. – № 9-11.

Харчук, Б. Планетник [Текст] : повість-легенда / Б. Харчук // Українська мова та література. – 2007. – № 45–47. – С. 22–33. – (скор.).

Харчук, Б. Плач ненародженої душі [Текст] / Б. Харчук // Прапор. – 1990. – № 6.

Харчук, Б. Про батька [Текст] / Б. Харчук // Слово і час. – 1992. – № 1. – С. 54-55.

Харчук, Б. Слово про Кобзаря [Текст] / Б. Харчук// Тернопіль. – 1992. – № 1. – С. 19.

Харчук, Б. Смерть у Москві [Текст] : оповід. / Б. Харчук // Київ. – 1993. – № 11. – С. 8-17.

Харчук, Б. Спрага [Текст] : вірш / Б. Харчук // Вільне життя. – 2008. – 30 січ. – С. 2.

Харчук, Б. Шайтанка [Текст] : оповід. / Б. Харчук // Наука і культура. – 1989. – Вип. 23. – С. 347-351

Харчук, Б. Щастя [Текст] / Б. Харчук // Жива вода. – 1997. – № 5. – С. 1, 6.

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ПИСЬМЕННИКА

Борис Харчук [Текст] // Тернопіль: Тернопільщина літературна. – Тернопіль, 1991. – Дод. 2. – С. 36.

Борисюк О. Великий співець Волині [Текст] / О. Борисюк // Свобода. – 2006. – 13 верес. – С. 6.

Борчук, А. “І трапилося непередбачене...” [Текст] : штрихи до портрета Б. Харчука / А. Борчук // Русалка Дністрова. – 1994. – Ч. 17.

Буряк, О. Борис Харчук “Планетник” : жанрово-композиційна специфіка, проблематика, образна система [Текст] / О. Буряк // Українська література в загальноосвітній школі. – 2014. – № 12. – С. 2-6.

Василишин О. “Письменник” – це сумління народу [Текст] / О. Василишин // Вільне життя. – 2006. – 23 верес. – С. 4.

Василишин, О. “І тільки мати не засне...” [Текст] : інтерв'ю з матір'ю Б. М. Харчука / пров. О. Василишин // Селянська доля. – 1991. – 24 верес.

Василишин, О. Борис Харчук в умовах тоталітарного режиму [Текст] / О. Василишин // Дивослово. – 1996. – № 4. – С. 12-15.

Василишин, О. Борис Харчук і “Просвіта” [Текст] / О. Василишин // Вільне життя. – 1993. – 22 черв. – С. 3. – (Рядок з біографії краю).

Василишин, О. Жанровий аналіз повісті Б. Харчука “Вишневі ночі” [Текст] / О. Василишин, І. Василишина // Освітянин. – 1996. – № 5-6-7. – С. 36 – 38.

Василишин, О. Слава і “неслава” Бориса Харчука [Текст] : [про повість, події якої пов'язані з Крем'янцем] / О. Василишин // Вільне життя. – 1992. – 22 трав.

Гнатюк, І. Таврований доносами [Текст] / І. Гнатюк // Дзвін. – 1991. – № 9. – С. 141-144.

Гречанюк, С. Біль у спадок [Текст] : [про творчість письменника Б. Харчука] / С. Гречанюк // Вітчизна. – 1990. – № 9. – С. 126-134.

Гром'як Р. Художні обрії Б. Харчука [Текст] / Р. Гром'як // Вільне життя. – 1981. – 13 верес.

Гурбанська, А. Наративний модус повістєвої прози Бориса Харчука: внутрішній монолог (типи й функції) [Текст] : [аналіз повістей “Палагна”, “Панкрац і Юдка”] / А. Гурбанська // Слово і час. – 2013. – № 6. – С. 36-42. – бібліогр. в кінці ст.

Дуняшенко, Н. Кожна людина, людський рід – з кореня добра і зла... [Текст] : (за повістю Б. Харчука “Планетник”) / Н. Дуняшенко // Українська мова та література. – 2014. – № 24. – С. 20-26.

Дяченко-Лисенко, Л. Казкове і реалістичне у творах Бориса Харчука й Антуана де Сент-Екзюпері [Текст] / Л. Дяченко-Лисенко, С. Коваленко // Дивослово. – 2008. – № 1. – С. 16-19.

Заморська, Л. Відкрили меморіальну кімнату Бориса Харчука [Текст] / Л. Заморська // 20 хвилин. – 2008. – 19 верес. – С. 14.

Зозуляк, Є. Харчукова світлиця [Текст] / Є. Зозуляк // Вільне життя. – 1991. – 19 верес.

Крочак, І. Борис Харчук повертається. У Вишнівці відкрили меморальну кімнату відомого письменника [Текст] / І. Крочак // Нова Тернопільська газета. – 2008. – 17-23 верес. – С. 5.

Маслов, І. Гуманізм правди: в творах Б. Харчука. Аналіз творів: “Босі слова”; “Межі і безмежжя”; “Світова верба” [Текст] / І. Маслов // Березіль. – 1994. – № 1 – 2. – С. 169 – 178.

Мельник, В. Маленька галузка у вінок пам'яті: [Текст]: [спогади про Б. Харчука] / В. Мельник // Слово і час. – 1992. – № 1. – С. 55 – 58.

Молицька, Г. Харчукова світлиця [Текст]: [популяризація творчості Б. Харчука на його батьківщині в с. Лози Збараського р-ну] / Г. Молицька // Свобода. – 1992. – 24 лист.

Ониськів, М. “Спрага” Бориса Харчука [Текст] / М. Ониськів // Вільне життя. – 2008. – 30 січ. – С. 2.

Ониськів, М. Новосілля для Бориса Харчука [Текст] / М. Ониськів // Вільне життя. – 2008. – 19 верес. – С. 6.

Роговий, Ф. Очисний вогонь його душі [Текст]: до 60-річчя з дня народження Б. Харчука / Ф. Роговий // Голос України. – 1991. – 13 верес.

Сорока, П. Дорога до сина [Текст]: [образ матері в творах Б. Харчука] / П. Сорока // Вільне життя. – 1989. – 30 лип.

Сорока, Я. Повіяв вітер степовий, Борисе [Текст]: до 60-річчя від дня народження Б. Харчука / Я. Сорока // Вільне життя. – 1991. – 13 верес.

Співак, І. Проблема розпаду патріархального роду: психологічний вимір (за повістю Б. Харчука “Онук”) [Текст] / І. Співак // Слово і час. – 2008. – № 2. – С. 56–61.

Співак, І. Проблеми зради у повісті Бориса Харчука “Панкрац і Юдка” [Текст] / І. Співак // Українська мова і література. – 2008. – № 22–24. – С. 43–45.

Фарина, І. Запросила Харчукова світлиця [Текст] / І. Фарина // Свобода. – 2006. – 16 верес. – С. 1.

Черняхівський Г. Борис Харчук і Крем’янецьчина [Текст] / Г. Черняхівський // Русалка Дністрова. – 1996. – № 14. – С. 1.

80 років від дня народження Харчука Бориса Микитовича (13.09.1931-16.01.1988) – письменника [Текст] // Календар знаменних і пам’ятних дат Збаражчини на 2011 рік / Збараз. центр. бібл. систем., метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2010. – С. 20-22.

85 років від дня народження Харчука Бориса Микитовича (13.09.1931-16.01.1988) – письменника [Текст] // Календар

знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2016 рік / Збараз. центр. бібл, систем., метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж, 2015. – С. 33-39.

85 років від дня народження Харчука Бориса Микитовича (13.09.1931-16.01.1988) – українського письменника [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2016 рік : бібліогр. покажч. Вип 26 / департамент культури, релігій та національностей Терноп. облдержадмін., Терноп. обл. наук. б-ка; уклад. М. Пайонк; кер. проекту та наук. ред. В. Вігенко; ред. О. Раскіна. – Тернопіль, 2015. – С. 70-73.

Борис Харчук (1931-1988) [Текст] // Історія української літератури ХХ ст.: в 2-х кн. – Київ, 1995. – Кн. 2. – С. 339-344.

Борис Харчук (1931-1988): загальний огляд творчості [Текст] // Історія української літератури ХХст. : в 2-х кн. – Київ, 1998. – Кн. 2. – С. 311-314.

Борис Харчук [Текст] // Визначні постаті Тернопілля. – Київ, 2003. – С. 206–207.

Великий співець Волині (75 р. від дня народж. Б. Харчука) [Текст]: реком.-бібліогр. покажч. / Збараз. центр. бібл, систем., метод.-бібліогр. від; уклад. Н. Сенчишин, Т. Кульпа. – Збараж, 2006. – 15 с. – (ім'я в літературі).

Горить його свіча у слові (80 р. від дня народж. Б. Харчука) [Текст]: реком.-бібліогр. посіб. / Збараз. центр. бібл, систем., метод.-бібліогр. від; уклад. Н. Сенчишин, Т. Кульпа. – Збараж, 2011. – 19 с. – (ім'я в літературі).

Кульпа, Т. Літературне краєзнавство в Харчуковій світлиці бібліотеки-філіалу с. Лози Збараської ЦБС [Текст] / Т. Кульпа // Бібліотека та місцева громада: зб. матеріалів із практики роботи публічних б-к Терноп. обл. / Терноп. обл. від-ня Укр. бібл. асоц.; Терноп. обл. універс. наук. б-ка; упоряд., кер. проекту та наук. ред. В. Вігенко; ред.: О. Раскіна, Г. Жовтко. – Тернопіль, 1996. – С. 54-63.

Панчук, І. Харчук Борис (13. 09. 1931–16. 01. 1988) [Текст] / І. Панчук // Панчук І. Тернопільщина в іменах: довідник / І. Панчук. – Тернопіль, 2006. – С. 170.

Сорока, Я. Таким пам'ятаю Бориса Харчука. Спогади [Текст] / Я. Сорока // Тернопілля' 98-99: Регіон. річник. – Тернопіль, 2002. – С. 381 – 386. – (закінч.).

Сорока, Я. Таким пам'ятаю Бориса Харчука: До 60-річчя відомого українського письменника. Спогади. Фрагмент [Текст] / Я. Сорока // Тернопілля' 96: Регіон. річник. – Тернопіль, 1996. – С. 470 – 472. – (почат.).

Сорока, Я. Таким пам'ятаю Бориса Харчука: Спогади. [Текст] / Я. Сорока // Тернопілля '97: Регіон. річник. – Тернопіль, 1997. – С. 372 – 375. – (продовж.).

Харчук Борис Микитович [Текст]: бібліогр. посіб. / Збараз. центр. б-ка, метод.-бібліогр. від; упор. М. Дем'янук. – Збараж, 1995. – С. 21-25.

Щербак, Л. Харчук Борис Микитович (13.09.1931–16.01.1988) – письменник [Текст] / Л. Щербак. – ТЕС. – Тернопіль, 2008. – Т. 3. П–Я. – С. 543.

Ярмиш, Ю. Всупереч життєвій правді: З приводу останніх творів для дітей Бориса Харчука [Текст] / Ю. Ярмиш // Тернопілля' 95: Регіон. річник. – Тернопіль, 1995. – С. 372 – 375.

Біографія Бориса Харчука. Творчість [Електронний ресурс] // Only Art. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2011-2016. – Режим доступу: <http://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/harchuk-borys-biografiya/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Харчук Борис Микитович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

13 вересня 1931 року народився український письменник Борис Харчук [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://photo.ukrinform.ua/ukr/current/photo.php?id=223373>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016

Гречанюк, С. Борис Харчук [Електронний ресурс] / С. Гречанюк // КГБ: Киевская городская библиотека. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2016. – Режим доступу: <http://lib.misto.kiev.ua/UKR/BIOGRAPHY/harchuk.dhtml>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Біографія: Борис Харчук (1931-1988) [Електронний ресурс] // Parta.ua. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2007-2016. – Режим доступу: <http://www.parta.com.ua/ukr-/stories/writers/239/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Біографія: Борис Харчук (1931-1988) [Електронний ресурс] // Parta.ua. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна], 2007-2016. – Режим доступу: <http://www.parta.com.ua/ukr-/stories/writers/239/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Біографія: Борис Харчук (1931-1988) [Електронний ресурс] // RHW.IN.UA. – Електрон. текст. та граф. дані. – [Україна]. – Режим доступу: http://rhw.in.ua/blog/boris_kharchuk_-_1931_1988/2015-06-06-6110, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. – Опис зроблено 29.08.2016.

Зміст

Від укладача.....	3
Біографія та огляд творчості письменника.....	5
Відгуки про Бориса Харчука.....	11
Твори Бориса Харчука.....	14
Борис Харчук для дітей.....	17
Твори Бориса Харчука на сторінках періодики.....	22
Життєвий і творчий шлях письменника	23